การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

Decision Making to Participate in the Elderly Club's Activities and Needs for the Elderly Club's Activities among Elders in Phitsanulok Municipality

Corresponding author E-mail: my_nantha@hotmail.com
(Received: December 20, 2018; Revised: February 12, 2019; Accepted: February 14, 2019)

นันทา พิริยะกุลกิจ ปพย. (Nanta Piriyakunkit BSN.) [1]
อัศนี วันชัย ปรด. (Ausanee Wanchai PhD.) [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยคัดสรร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุและแรงสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ, ทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ, แรงสนับสนุนทางสังคมและความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ($p<.001$) คะแนนทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุและแรงสนับสนุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน (2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคะแนนความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุโดยรวมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ($p<.001$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความต้องการกิจกรรมทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทุกด้าน ($p<.001$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญา กิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกายตามลำดับ

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, ชมรมผู้สูงอายุ, ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ

1 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพ เทศบาลนครพิษณุโลก อีเมล์: my_nantha@hotmail.com
RN., Professional Level, Mahanuphap Community Health Center, Phitsanulok Municpality. E-mail: my_nantha@hotmail.com
2 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช อีเมล์: wausanee@hotmail.com
RN., Senior Professional Level, Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj. E-mail: wausanee@hotmail.com

ABSTRACT

This is a comparative Analytical research. The purposes of the study were to compare selected factors, including: knowledge about the elderly club, attitudes toward the elderly club, and social support, related to decision making to participate in the elderly club's activities and needs for the elderly club's activities of elders in Phitsanulok Municipality. The samples included 300 elderly persons. Data were collected by using the questionnaire: knowledge about the elderly club, attitudes toward the elderly club, social support, and needs for the elderly club's activities. Data were analyzed by using descriptive statistics and independent t-test. The results showed that: (1) The elderly persons who were members of the elderly club had significantly higher knowledge about the elderly club scores than those who were not members of the elderly club (*p<.001*). There were not different for attitudes toward the elderly club and social support from family members and friends between those who were member and not members of the elderly club. (2) The samples who were members of the elderly club had significantly higher overall service needs than those who were not members of the elderly club (*p<.001*). When considered in each dimension, the results showed that all dimensions of service needs among elderly club's members were significantly higher than those in the non-elderly club's members. It could be ordered from high to minimum as follow: activities to promote critical skills, activities to promote social skills, activities to promote mental health, and activities to promote physical health, respectively.

Keywords: Decision making, Elderly club, Needs for the elderly club's activities, Elders

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถิติของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยและสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเพิ่มของประชากรในอัตราที่ช้าลงโดยเหลือประมาณร้อยละ 0.4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่สูงประมาณร้อยละ 5 ต่อปี ในปี 2559 ประชากรไทยทั้งหมด 65.9 ล้านคนมีผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 11ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.5 ทำให้คาดการณ์ว่าในอนาคตจำนวนประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นจนประเทศไทยกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 (Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute & Institute for Population and Social Research Mahidol University, 2017) สำหรับจังหวัดพิษณุโลกจำนวนผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากสถิติของระบบสถิติทางการทะเบียนจังหวัดพิษณุโลก ปี 2559-2560 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดพิษณุโลก

เพิ่มขึ้นจากจำนวน 140,148 คน ในปี พ.ศ. 2559 เป็น 146,401 คน ในปี พ.ศ. 2560 โดยเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวน 13,626 คน (Official Statistics Registration Systems, 2019)

การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุด้านสรีระ ด้านจิตใจและด้านสังคมนั้น อายุที่มากขึ้นทำให้บุคคลเกิดภาวะเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพกายและจิต จากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 5 ของ วิชัย เอกพลากร พบว่าผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปหกล้มภายใน 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 16.9 เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ (60-69, 70-79, และ 80 ปีขึ้นไป) พบความชุกของการหกล้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามอายุที่เพิ่มขึ้น ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุพบความชุกร้อยละ 8.1 ปัญหาสุขภาพทั่วไปอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ ต้อกระจกร้อยละ 22.3 และความชุกของบางปัจจัยเสี่ยงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น ภาวะอ้วน ภาวะเบาหวาน และความดันโลหิตสูง (Aekplakorn, 2014)

ปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก คือ การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (Kitreerawutiwong & Mekrungrongwong, 2017) เทศบาลนครพิษณุโลกได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยเทศบาลนครพิษณุโลกได้มอบหมายให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในศูนย์สุขภาพชุมชนทั้ง 4 แห่งครอบคลุมพื้นที่เขตเทศบาลทั้ง 4 โซนเพื่อเป็นศูนย์กลางส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ร่วมในการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ทั้งนี้ศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพ ซึ่งรับผิดชอบผู้สูงอายุที่อยู่ในโซน 2 มีผู้สูงอายุในความดูแลทั้งสิ้น 3,377 คน แต่พบว่ามีสมาชิกในชมรมสูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพเพียง 133 คน (Mahanupap Health Center, 2017) แม้ว่าผู้นำชมรมและกรรมการของชมรมจะมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกสมัครเป็นสมาชิกของชมรมก็ตาม แสดงให้เห็นว่าแผนการดำเนินงานตามนโยบายและแผนพัฒนาศักยภาพยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่โซน 2 ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานของชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ

การทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ชญานี ไมเออร์ ได้ศึกษาการมีส่วนรวมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านตนเอง ได้แก่ การรับรู้ภาวะสุขภาพ และความภาคภูมิใจในตนเอง ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ เครือข่ายทางสังคม ความผูกพันต่อชุมชน ความต้องการในการรวมกลุ่มและปัจจัยด้านบทบาท ได้แก่ บทบาทของ ผู้สูงอายุต่อครอบครัวและบทบาทของผู้สูงอายุต่อชุมชนและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ (Mayer, 2009) นอกจากนี้จากการศึกษาของชนะ สมัครการ และสุพัฒนา คำสอน ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุรพ. สต.วังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมจากชมรมผู้สูงอายุ การรับรู้ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ แรงสนับสนุนจากครอบครัว ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างต่ำกับการเข้าร่วม

กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ ทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Samakran & Chomson, 2016)

ทฤษฎีกิจกรรม (Activity theory) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นทำให้บทบาททางสังคมลดลง แต่บุคคลยังมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพื่อมีชีวิตที่ดี เช่นเดียวกับบุคคลเข้าสู่วัยเกษียณอายุราชการก็จะเกิดความรู้สึกว่าภาระหรือบทบาทหน้าที่ของตนเองลดลงทำให้หันไปหากิจกรรมอื่นทดแทน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น (Sumalrot & Suksawai, 2015)

ความต้องการบริการจากชมรมผู้สูงอายุมีการศึกษาวิจัยของสุวรรณา เตชะธีระปรีดา ที่ศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองน้ำใส อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่ชุมชนและหน่วยงานราชการจัดให้อยู่ในระดับมาก โดยจำแนกเป็น 1) กิจกรรมทางสังคม ต้องการเข้าร่วมงานเทศกาลงานบุญ งานประเพณีงานเทศกาลต่างๆ 2) กิจกรรมการออกกำลังกาย ต้องการทำกิจกรรมกายบริหาร 3) กิจกรรมการท่องเที่ยว ต้องการเข้าร่วมการเดินทางท่องเที่ยวตามโบราณสถานต่างๆ และ4) กิจกรรมงานอดิเรก ต้องการเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมวิชาการและวิชาชีพแก่สังคมและการละเล่นพื้นบ้าน (Tachateerapreda, 2014)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่ามีปัจจัยมากมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุและผู้สูงอายุยังมีความต้องการบริการจากชมรมผู้สูงอายุที่มีความหลากหลายแต่ยังไม่มีการศึกษาประเด็นดังกล่าวในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคม อีกทั้งศึกษาความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุของเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในชมรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุและแรงสนับสนุนทางสังคมระหว่างผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพระหว่างผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคม

ของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดพิษณุโลกมีความแตกต่างกัน

2. ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกันตามลักษณะการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย ส่งเสริมสุขภาพจิต ส่งเสริมทักษะทางปัญญาและส่งเสริมทักษะทางสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมชมรมฯ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมชมรมฯ
- ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ	- ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ
- ทัศนคติเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ	- ทัศนคติเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ
- แรงสนับสนุนทางสังคม	- แรงสนับสนุนทางสังคม
ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ	ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ
- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย	- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย
- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต	- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต
- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญา	- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ (Comparative analytical research) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใน 14 ชุมชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก (โซน2) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2561 รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,377 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใน 14 ชุมชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก (โซน2) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2561 จากจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 3,377 คน คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan (1970) กำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 267.37 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คน

การเลือกตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systemic random sampling) จากทะเบียนรายชื่อสมาชิกของแต่ละชุมชน โดยวิธีการสุ่มจะเริ่มโดยกำหนดช่วงการสุ่มของแต่ละชุมชน ซึ่งคำนวณจากจำนวนสมาชิกแต่ละชุมชนหารด้วยจำนวนตัวอย่างแต่ละชุมชน จากนั้นเลือกเลขสุ่มโดยวิธีจับฉลากจนได้จำนวนตัวอย่างตามที่กำหนด ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพทั้งหมด จำนวน 133 คน จะถูกคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนอีก 167 คนจะมีการคัดเลือกโดยการจับฉลากจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 คนตามเกณฑ์ที่

กำหนดไว้ ดังนี้ (1) อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (2) อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกมาอย่างน้อย 1 ปี (3) ไม่เป็นผู้สูงอายุที่ติดเตียงหรือมีปัญหาสุขภาพที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น อัมพาต (4) สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยเข้าใจ (5) ไม่มีภาวะ mild cognitive impairment (MCI) คือภาวการณ์ทำงานของสมองแย่ลงจากเดิมแต่ยังคงสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติและยังไม่ได้ถูกวินิจฉัยว่ามีภาวะสมองเสื่อม (6) ยินดีร่วมมือในการวิจัย และมีเกณฑ์การคัดออก ดังนี้ (1) มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกแต่ไม่มีบุคคลนั้นอาศัยอยู่ในระหว่างเก็บข้อมูลวิจัย (2) มีการเจ็บป่วยที่รุนแรงหรือมีปัญหาสุขภาพในระหว่างการเก็บข้อมูล และ (3) มีการย้ายถิ่นฐานที่อยู่ในช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลวิจัย

<u>เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

(1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะคำถามเป็นคำถามเลือกตอบ

(2) ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุของ ปราณี อิ่มสมบัติ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ โดยมีตัวเลือก 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่ โดยผู้ตอบเลือกเพียงข้อเดียวที่คิดว่าถูกต้องที่สุด ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน มีเกณฑ์การคิดคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (Immsombatti, 2003)

ช่วงคะแนน	ระดับความรู้
น้อยกว่าร้อยละ 60 คือ 0.00 – 7.79	ต่ำ
ร้อยละ 60 – 79 คือ 7.80 – 10.39	ปานกลาง
ร้อยละ 80ขึ้นไป คือ 10.40 – 13.00	สูง

(3) ทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุของ ปราณี อิ่มสมบัติ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวก 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10 ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 6, 9 ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (Immsombatti, 2003)

ข้อคำถามเชิงบวก		ข้อคำถามเชิงลบ
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 2 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 1 คะแนน	ให้ 3 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับการหาช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ (Srisa-ard, 2015)

ช่วงคะแนน	ระดับทัศนคติ
1.00 – 1.66	ไม่ดี
1.67 - 2.33	ดีปานกลาง
2.34 - 3.00	ดีมาก

(4) แรงสนับสนุนทางสังคม ที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมของปราณี อิ่มสมบัติ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ได้แก่สามี ภรรยา บุตร หลานและญาติ และการได้รับแรงสนับสนุนจากเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (Immsombatti, 2003)

ได้รับการสนับสนุนมาก	ให้คะแนน 3 คะแนน
ได้รับการสนับสนุนปานกลาง	ให้คะแนน 2 คะแนน
ได้รับการสนับสนุนน้อย	ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับการหาช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ (Srisa-ard, 2015)

ช่วงคะแนน	ระดับแรงสนับสนุน
1.00 – 1.66	น้อย
1.67 - 2.33	ปานกลาง
2.34 - 3.00	สูง

(5) ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสัมภาษณ์การเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของ รุ่งทิพา เฉลิมการนนท์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 34 ข้อ โดยแบ่งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย จำนวน 7 ข้อ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต จำนวน 10 ข้อ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญา จำนวน 7 ข้อ และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม จำนวน 10 ข้อ ข้อลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (Chalermgaranon, 1994)

ต้องการมาก	ให้คะแนน 3 คะแนน
ต้องการปานกลาง	ให้คะแนน 2 คะแนน
ต้องการน้อย	ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับโดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับการหาช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Class interval) ดังนี้ (Srisa-ard, 2015)

ช่วงคะแนน	ระดับแรงสนับสนุน
1.00 – 1.66	น้อย
1.67 - 2.33	ปานกลาง
2.34 - 3.00	มาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม ปราณี อิ่มสมบัติ (Immsombatt, 2003) ได้นำเครื่องมือดังกล่าวทั้งหมดให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ส่วนแบบสัมภาษณ์การเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ รุ่งทิพา เฉลิมการนนท์ (Chalermgaranont, 1994) ได้นำเครื่องมือชุดนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่านก่อนที่ผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับแก้ไขเครื่องมือก่อนนำไปใช้ต่อไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงยึดถือความตรงของเนื้อหาตามต้นฉบับของเครื่องมือดังกล่าว

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Reliability)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้งหมดไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุในชุมชนอื่นในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวน 30 คน โดยเป็นผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน และไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นดังนี้ แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุนำมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-21) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .82 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ นำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .87, .90 และ .92 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร หมายเลขการรับรองจริยธรรม คือ COA No.015/2018, RREC No.010/61 กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีอิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมวิจัย โดยลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมไม่บ่งชี้เป็นรายบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ตัวอย่าง ตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์จนครบจำนวนที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ และไคว์สแควร์

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุและแรงสนับสนุนทางสังคมระหว่างผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกโดยใช้สถิติทดสอบที (Independent t -test)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกระหว่างผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกรายด้านและโดยรวมโดยใช้สถิติ Independent t -test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันในเรื่องเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=300)

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n=167)		กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n=133)		Chi-Square test	*p-value*
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
เพศ					1.473	.225
ชาย	48	28.74	30	26.00		
หญิง	119	71.26	103	74.00		
ระดับการศึกษา					3.212	.667
ไม่ได้รับการศึกษา	6	3.59	5	3.70		
ประถมศึกษา	111	66.50	78	63.00		
มัธยมศึกษาตอนต้น	22	13.20	20	14.00		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	16	9.60	15	10.30		
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	11	6.60	12	7.70		
ปริญญาโท	1	0.60	3	1.30		
สถานภาพสมรส					1.195	0550
โสด	23	13.80	13	9.80		
คู่	84	50.30	68	51.10		
หม้าย/หย่า/แยก	60	35.90	52	39.10		

2. เปรียบเทียบปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิก

ชมรมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนคะแนนทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัวและกลุ่มเพื่อนไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นและเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n = 300)

ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n=167)		กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n=133)		t-test	*p-value*
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ	7.67	2.50	9.38	2.81	5.49	.001
ทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ	2.77	.27	2.79	.23	.66	.506
แรงสนับสนุนทางสังคม	2.01	.52	1.98	.61	.56	.577
จากสมาชิกในครอบครัว	1.94	.74	1.84	.70	1.28	.201
จากกลุ่มเพื่อน	2.08	.66	2.12	.70	.42	.675

3. เปรียบเทียบคะแนนความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคะแนนความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุโดยรวมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (*p<.001*) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความต้องการกิจกรรมทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (*p<.001*) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นและเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำแนกตามรายด้านและโดยรวม (n = 300)

ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ	กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n=167)		กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (n=133)		T-test	p-value
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย	1.94	.40	2.15	.49	4.11	.001
กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต	2.07	.51	2.31	.53	4.00	.001
กิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญา	2.19	.52	2.42	.52	3.89	.001
กิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม	2.12	.51	2.32	.56	3.14	.001
โดยรวม	2.08	.38	2.30	.44	4.60	.001

การอภิปรายผล

อภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพ

ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกัณฑ์วีร์ วิวัฒน์พาณิชย์ ที่พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของชมรมผู้สูงอายุ คือ การที่สมาชิกได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากชมรมนั่นเอง (Viwatpanich, 2012)

ด้านทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน โดยทั้ง 2 กลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุจึงส่งผลให้คะแนนทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมออกมาในระดับดีมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรม (Activity theory) ที่พบว่าเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นหรือบุคคลที่อยู่ในวัยเกษียณทำให้บทบาททางสังคมน้อยลงจากเดิม ในขณะที่ความต้องการการมีคุณค่าในชีวิตและความสุขในการดำรงชีวิตยังคงมีอยู่ ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จะแสวงหากิจกรรมที่ทำให้เขายังมีบทบาททางสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น (Sumalrot & Suksawai, 2015)

ผลการวิจัยนี้อาจขัดแย้งกับการศึกษาวิจัยของชนะ สมัครการ และสุพัฒนา คำสอน ที่พบว่าทัศนคติต่อชมรมผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกที่ดีต่อชมรมผู้สูงอายุจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุมากขึ้น อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะพบว่าทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุอาจไม่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมฯ นั่นอาจเป็นเพราะยังมีปัจจัยอื่นที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม เช่น การสนับสนุนจากครอบครัวหรือการรับรู้ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวนั่นเอง (Samakran & Chomson, 2016)

ด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีค่าคะแนนเฉลี่ยแรงสนับสนุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน โดยทั้ง 2 กลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นและเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยแรงสนับสนุนทางสังคมจากกลุ่มเพื่อนมากกว่าแรงสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเมื่อผู้สูงอายุมีเครือข่ายทางสังคมมากขึ้นจะมีแนวโน้มมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้นเนื่องจากผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายของตนเองทำให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และคำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

มากขึ้น (Mayer, 2009) สอดคล้องกับการศึกษาของกัณฑ์วีร์ วิวัฒน์พาณิชย์ ที่พบว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ คือ การได้รับข่าวสารจากเพื่อนสมาชิก และการสนับสนุนจากครอบครัว (Viwatpanich, 2012)

2. เปรียบเทียบความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุศูนย์สุขภาพชุมชนมหานุภาพ

ความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุ ระหว่างผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีคะแนนความต้องการการบริการจากชมรมผู้สูงอายุโดยรวมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p<.001$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความต้องการกิจกรรมทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p<.001$) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดของความต้องการในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยความต้องการการจัดกิจกรรมจากชมรมผู้สูงอายุจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญา กิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกายตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุวรรณา เตชะธีระปรีดา ที่พบว่า ผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหนองน้ำใส อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาต้องการการจัดกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ กิจกรรมทางสังคม เช่น การเข้าร่วมงานเทศกาลงานบุญ งานประเพณี งานเทศกาลต่างๆ กิจกรรมการออกกำลังกาย เช่น การทำกายบริหาร กิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวตามโบราณสถาน และกิจกรรมงานอดิเรก เช่น การเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม (Tachateerapreda, 2014)

ข้อเสนอแนะ

<u>ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้</u>

1. บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชมรมผู้สูงอายุควรประชาสัมพันธ์เพื่อชี้แจงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ระเบียบและกติกาและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุให้มากขึ้น โดยอาจจัดทำเป็นเอกสารหรือคู่มือที่เป็นลายลักษณ์อักษรและอาจมีการประชาสัมพันธ์โดยการใช้ช่องทางอื่น เช่น การใช้หอกระจายข่าว เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกชมรมฯ มีความรู้เกี่ยวกับชมรมมากขึ้น

2. เจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบชมรมผู้สูงอายุอาจชักชวนผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชมรม โดยการนำเสนอสิ่งที่ผู้สูงอายุจะได้รับจากการเข้ามาร่วมกิจกรรมของชมรมฯ โดยการค้นหาแกนนำจากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในปัจจุบันในการชักชวนเพื่อนบ้านใกล้เคียงเข้ามาร่วมกิจกรรม

3. ในการจัดกิจกรรมต่างๆของชมรมผู้สูงอายุในครั้งต่อไปอาจมีการปรับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะทางปัญญามากขึ้น เช่น การเล่นหมากล้อม และมีการเสริมความรู้ทางสุขภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยอาจแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามระบบที่ควรเป็น เช่น การดูแลการขับถ่าย การดูแลตนเองเพื่อป้องกันการหกล้ม เป็นต้น

4. บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชมรมผู้สูงอายุควรหาแนวทางในการส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านที่ไม่ค่อยมาร่วมกิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น เช่น การเยี่ยมบ้านโดยสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้สูงอายุเหล่านี้มาร่วมกิจกรรมของชมรมมากขึ้น

5. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

References

Aekplakorn W. (2014). *Thai people's health assessment report by physical examination 5th 2014*. Nonthaburi: Health Systems Research Institute. (in Thai).

Chalermgaranont, R. (1994). *The co-activity needs in senior citizens clubs Ramathibodi Hospital*. (Master's Thesis). Kasetsart University, Bangkok. (in Thai).

Choorat, W., Sawanfdee, Y., Arunraksombat, S. (2012). Factors influencing the risk of having mental health problems of Thai elderly. *Thai Population Journal*, *3*(2), 87-109. (in Thai)

Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute & Institute for Population and Social Research Mahidol University. (2017). *Situation of the Thai elderly 2016*. Nakhon Pathom: Printery. (in Thai)

Immsombatti, P. (2003). *Factors related to the participation of members in the elderly club's activities Ang Thong province*. (Master's Thesis) Sukhothai Thammathirat Open University, Bangkok (in Thai).

Kitreerawutiwong, N. & Mekrungrongwong, S. (2017). Factor influencing health behavior among elderly living in the community. *Public Health Journal of Burapha University*, *11*(1), 63-74. (in Thai).

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Mahanupap Health Center. (2017). *Elder club registration 2017*. Phitsanulok: Mahanupap Health Center. (in Thai).

Mayer, C. (2009). Social participation of elders in Pathumthani province. *Pathumthani University Academic Journal, 1*(1), 92-109. (in Thai).

Official Statistics Registration Systems. (2017)(2018, June 15). *Population and house statistics*. Retrieved from http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php (in Thai).

Samakran, C. & Chomson, S. (2016). *Factors related to the elderly's participation in the activities of elderly club of Nhongyang Sub-District Health Promotion Hospital, Wungsaipoon District, Phichit province*. Proceedings of 12th Naresuan Research: Research and Innovation and Developing Country at Phitsanulok from 21-22 July 2016, 758-768. (in Thai).

Srisa-ard, B. (2015). *Basic research. 9th ed*. Bangkok: Suweeriyasan. (in thai).

Sumalrot, T., & Suksawai, H. N. (2015). Aging in the world of work: Biopsychosocial perspectives. *Panyapiwat Journal, 7*(1), 242-254. (in Thai).

Tachateerapreda, S. (2014). The management of the elderly recreation in Sikiew municipality district, Sikiew district, Nakhon Ratchasima province. *Journal of Business Administration the Association of Private Higher Education Institution of Thailand, 3*(2), 89-100. (in Thai).

Viwatpanich, K. (2012). Situation and direction of research-thesis in elder club in Thailand. *Thammasat Medical Journal, 12*(2), 331-337. (in Thai)